

IISAKU KIHELKONNA MUUSEUMI ARENGUKAVA

aastateks 2020 – 2025

MISSIOON

Iisaku Kihelkonna Muuseum SA on ainus Alutaguse piirkonna mälu keskus ja kultuuripärandi kompetentsikeskus, piirkonna identiteedi hoidja ja tugevdaja, pärimuse koguja ning oluline osa Alutaguse positiivsest kuvandist.

Muuseum säilitab ja eksponeerib Alutaguse ajaloo kaudu Ida-Virumaa eestlaste, poluvernikute ning teiste maakonnas elavate rahvaste identiteeti ja lõimumist kajastavat kultuuripärandit. Vaimsete ühiskäärtuste rõhutamisega aidatakse kaasa maakonna elanikkonna jätkuvalle sulandumisele Eesti ühiskonda.

Muuseum loob paremad võimalused venekeelse elanikkonna integreerumiseks Eesti ühiskonda, tutvustades eestlaste kultuuritraditsioone ja rahvapärandit läbi erinevate väljapanekute, pedagoogiliste ürituste ja uurimistöode.

Muuseum pakub nii sise- kui välituristile kaasaegset kultuuriturismi, kaasajastades ekspositsioone nii tehniliselt kui sisuliselt poolelt.

VÄÄRTUSED

Kvaliteet

Iisaku Kihelkonna Muuseum väljastab teaduslikult põhjendatud, usaldusväärset ja kontrollitud infot. Panustatakse külastajasõbraliku keskkonna, kvaliteetsete teenuste, positiivse ning erilise elamusega kogemuse pakkumisse. Avaldatakse artikleid ja uurimistöid piirkonna ajaloo kohta seonduvalt.

Mõistetavus

Iisaku Kihelkonna Muuseum suudab teadusuuringute tulemusi, uusi leiude ning kogutud pärandit tutvustada, näitlikustada, mitmest vaatenurgast selgitada ja reaalse eluga siduda.

Terviklikkus

Teemapõhise ülesehitusega Eesti suurim väikeuseum, kus läbilõikena piirkonna eluolust on loodud teematoad ja väljapanekud.

Tulevikule suunatus

Iisaku Kihelkonna Muuseum teadvustab avalikkusele oma tegevuse ja sõnumite kaudu pärandit kui olemasolevat lähtekohta elukeskkonna kavandamisel, loomisel ja igapäevaelu kujundamisel. Tutvustatakse Alutaguse rahvusparki kultuurilugu. Ollakse kursis nii maailmas, Eestis kui Ida-Virumaal pärandiga seotud valdkondades toimuvaga.

VISIOON

Aastaks 2025 on SA Iisaku Kihelkonna Muuseum Alutaguse piirkonna hinnatuim kaasaegse külustuskeskkonnaga pärandkultuurikeskus.

Iisaku Muuseumi kui omapärase ja kaasaegse multifunktsionaalsete tegevusvõimalustega turismi-, haridus- ja kultuuriasutuse populaarsus nii sise- kui välisturistide hulgas kasvab.

Paljud esemed on külastajatele nähtavad ja digimaterjalid kättesaadavad.

STRATEEGILISED EESMÄRGID

1. Muuseumi kogud on hästi süstematiseeritud, tagades nende kergesti leitavuse, kasutatavuse ja esitatavuse. Kogumist on alustatud seni puuduoleva materjali osas.

1.1. Kogud on sisestatud Muuseumide Infosüsteemi (MUIS) ja suurenenud nende avalik ligipääs.

1.2. Alustatakse kogumistööd Alutaguse rahvusliku tekstiili osas.

1.3. Kogutakse ja täiendatakse Alutaguse piirkonna, sh *poluvernikute* teemalisi uuringuid.

1.4. Kogumistöodes on kajastatud piirkonna ettevõtlust, sh looduse- ja metsanduse teemat.

Uus algatus: sihipärane kogumistöö Alutaguse rahvuslike tekstiilidega, koostöö Alutaguse külakogukondadega, kogumistöö Alutaguse metsamajandi materjalide kogumiseks ja Alutaguse kandi toidukultuuri kirjapanemiseks.

Mõõdik:

1.1.1. Muuseumi kogud on suures osas digitaliseeritud ja kättesaadavad MuIS'is ja/või digihoidlas 2025. aasta lõpuks. Regulaarselt jälgitakse museaalide seisundit ja vajadusel konserveeritakse. Alamkogude inventuurid viiakse läbi regulaarselt kava alusel korra viie aasta jooksul. Fondiruumide järk-järgult üleviimine Tartu mnt 49 II korruse ruumidesse.

1.2.1. Tehakse sihipärast kogumistööd Alutaguse rahvuslike tekstiilide teemadel. Kogud on täienenud materjaliga, mis annab aluse piirkonna rahvarõivastest ülevaate saamiseks.

1.3.1. Tehakse sihipärast kogumistööd kajastamiseks erinevaid kogukondi, kes Alutaguse piirkonnas elavad või on elanud.

1.4.1. Alutaguse rahvuspargi ja metsanduse teemaline väljapanek on oluliselt suurenenud ja ekspositsioonis välja pandud. Trükitud on stendid ja koostatud tutvustav materjal. Loodustoa täies mahus üleviimine uutesse ruumidesse ja ümberkujundamine vastavalt Velvet OÜ ideeprojektile. Alutaguse rahvuspargi loomade ja lindude topiste eksponeerimine, putukate ja taimede väljapaneku oluline parandamine.

2. Muuseum töötab ühiste eesmärkide nimel – maine, külastatavuse, kvaliteedi tõstmiseks.

2.1. Arendatakse omatulu teenimise võimalusi, laiendades muuseumi poe uute meenete väljatöötamisega tootevalikut ja luuakse kogukonna kohvik.

2.2. Kaasajastatakse museaalide eksponeerimisvõimalusi.

2.3. Töötatakse välja külastusprogramme eesmärgiga soodustada külastajate poolt erinevate teenuste kasutamist ühe külastuse jooksul.

2.4. Arendatakse võimekust teenindada erinevast keele- ja kultuuriruumist pärit külastajaid.

2.5. Luuakse ise või tuuakse kord aastas muuseumisse üks atraktiivne näitus, mis suurendab külastajate arvu.

Mõõdik:

2.1.1. Kaasatud on piirkonna käsitöölised, korraldatakse konkurss uute meenete loomise ideedele vähemalt korra kolme aasta jooksul. Piirkonna perenaiste küpsetised jõuavad muuseumi kogukonna kohvikusse müügile vähemalt kolmel suuremal üritusel aastas.

2.2.1. Arvestades majanduslikku võimekust uuendatakse muuseumi püsiekspositsiooni vastavalt Velvet OÜ disainikontseptsioonile (vt lisa).

2.3.1. Külastusprogrammide juurde pakutakse vähemalt kahte erinevat väljatöötatud uut muuseumi seiklust, et suurendada korduvkülastajate arvu ning muuta külastuskogemust veel paremaks.

Uus algatus: alustatakse õueala arendamist, kujundamist ja haljastust, et puhkeala toetaks piirkonna legende, annaks lisavõimaluse tegevusteks ja oleks lõimitud muuseumi tegevusega. Luuakse helisein, puidust skulptuuride park ja püstkoda. Linaleo tiigid puhastatakse, õuealale paigutatakse sildid ja viidad.

3. Muuseum panustab töötajate arengusse, toetades nende loovust, motivatsiooni ja meeskonnavaimu, koolitades algajaid ja väärtustades kogemustega töötajaid.

3.1. Toetatakse töötajate toimimist ühtse meeskonnana ning võimaldatakse neil kasvatada loovust, leida inspiratsiooni ja vältida läbipõlemist.

3.2. Töötajate kompetentsust arendatakse ja soodustatakse õppimisvõimaluste kasutamist.

3.3. Otsitakse võimalusi töötajatele konkurentsivõimelise töötasu maksmiseks ja nende tunnustamiseks.

Mõõdik:

3.1.1. Käiakse ühiselt kogumisretkedel, korraldatakse ühiseid üritusi ja väljasõite. Otsitakse võimalusi töötingimuste parendamiseks. Kord aastas viiakse läbi rahuloluküsitlus ja arvestatakse töökorralduses.

3.2.1. Soodustatakse töötajate õppimist ja kursustel osalemist. Vähemalt korra aastas peab osalema oma valdkonna pädevust suurendaval koolitusel.

4. Koostöö tegemine teiste muuseumide, mälu- ning teadus- ja arendusasutustega, ettevõtete ja mittetulundusühingutega parandamaks pakutavate teenuste kvaliteeti.

4.1. Muuseumide vaheline vastastikune nõustamine aitab tõsta pädevust.

4.2. Koostöö teadus- ja arendusasutustega suurendab atraktiivsust ja akadeemilist kompetentsi näituste- ja praktikakohana.

4.3. Koostöös valminud teemamarsruudid aitavad suunata külalisi Alutaguse pärandkultuuri juurde.

Mõõdik:

4.1.1. Muuseumide spetsialistid konsulteerivad omavahel säilitustingimuste, esemete ajaloo, koolituste osas. Käiakse vähemalt korra aastas tutvumas mõne teise muuseumi töökorralduse ja väljapanekutega.

4.2.1. Vähemalt korra aastas on muuseumis mõne ülikooli atraktiivne näitus, samuti on tudengid oodatud praktikale.

4.3.1. Koostöös piirkonna ettevõtetega on valminud vähemalt neli teemamarsuuti Alutaguse kultuuripärandiga seotud kohtadesse.

Uus algatus: luuakse Peipsi-äärsete muuseumide selts, et ühiselt turundada, üksteist motiveerida, kasutada võimalusi ühisteks õppereisideks.

Vana traditsioon: muuseumi töötajad nõustavad ja aitavad aktiivselt kaasa ülevallaliste sündmuste korraldamisel, vallaruumi kujundamisel, ajaloolise infoga planeeringute koostamisel.

5. Läbimõeldud lähenemine haridusasutustele: pakutavate pedagoogiliste programmide mitmekesistamine ning atraktiivsemaks muutmine.

5.1. Luuakse erinevaid digilahendusi, mis aitavad paremini ekspositsioonis olevate esemete kasutamist mõista.

5.2. Pedagoogiliste programmide koostamisel on arvestatud piirkonna koolide õppeprogramme.

5.3. Koostatakse erinevate programmide kogumikud väljaspool muuseumi tundide tegemiseks.

5.4. Luuakse võimalused kursuste ja õppepäevade väljatöötamisega elukestva õppe põhimõtteid jälgides täiskasvanutele. Muuseumist kujuneb piirkonna koolide avatud hariduskeskus.

Mõõdik:

5.1.1. Vähemalt ühes teematoas on QR koodidega tähistatud esemed, loodud muuseumimaterjalidest kaks digimängu, mida saab interneti vahendusel ka kodus mängida.

5.2.1. Pedagoogilised programmid on kooskõlas Alutaguse piirkonna õppeprogrammidega.

5.3.1. Loodud on programm „Muuseum kohvis“, mille abil saab anda vähemalt neli mahukat, võimalusterohket ja uudsete lahendustega muuseumitundi.

Uus algatus: koostatakse piirkonnast kogutud pärimusjuttude või muinasjutu põhjal üks lauamäng, üks muinasjuturaamat lastele ja üks nukuetendus.

6. Toimub kogumis- ja uurimistöo, publitseerimine. Näituste koostamine ja kultuuriürituste korraldamine on tihedalt omavahel seotud ning lähtub aastateemadest või piirkonnas olulistest sündmustest.

- 6.1. Kogutakse piirkonna kultuurilugu ja publitseeritakse uurimustööde põhjal.
- 6.2. Innustatakse ja aidatakse kompetentsiga piirkonna koduloouurijaid tegutsema.
- 6.3. Kogutakse piirkonna pärandkultuuri ja tutvustatakse laiemalt.
- 6.4. Avaldatakse artikleid ja infot kogutud materjalide, kogudes leiduvate esemete ja piirkonnas elavate või elanud tuntud isikute kohta.

Möödik:

- 6.1.1. Iga kolme aasta järel ilmub uurimustööde põhjal trükis.
- 6.2.1. Kord aastas korraldatakse kodu-uurijate päeva, nõustatakse ning kaasatakse muuseumi tegevusse kohalikke kodu-uurijaid.
- 6.3.1. Panustatakse pärandkultuurikogumisse, korraldatakse küsitlusi, tehakse ettekandeid erinevatel piirkonna üritustel.
- 6.4.1. Süstematiseeritakse kogutud infot. Igal aastal ilmub kohalikus või maakonna lehes kaks artiklit kultuuriloo või uurimustööde põhjal.

Uus algatus:

1. Koduloouurimise päeva hakatakse nimetama Daniel Vardja järgi ja töötatakse välja konkursi tingimused temanimelise tunnustuse jagamiseks heale koduloouurimuslikule tööle, mille on teinud kooliõpilane.
2. Ideekorje raames mõeldakse uuele sündmuste sarjale, mis võiks aset leida sügis-talvisel ajal.

Vana traditsioon: jätkub Iisaku külalada korraldamine.

7. Parem ligipääsetavus

- 7.1. Arendatakse ja rajatakse liikumispuudega inimestele ligipääs.
- 7.2. Mitmekeelsed audiogiidid aitavad väljapanekut paremini mõista.
- 7.3. Arendatakse Iisaku Kihelkonna Muuseumi kodulehekülge.

Möödik:

- 7.1.1. Mõlemal muuseumi hoonel on võimalus ratastooliga ligipääsuks.
- 7.2.1. Loodud on vähemalt ühes võõrkeeles audiogiidi kasutamise võimalus.
- 7.3.1. Koduleht on kättesaadav, info sellel on kergesti leitav (teenused on sihtgruppidele selgelt välja toodud) ja vähemalt kolmes keeles.

Uus algatus: II korruse näituse ja püsiekspositsioonist luuakse videomaterjal I korrusel vaatamiseks neile, kellel ei ole võimalik trepist üles minna.

Lisa 1

KAJASTUS TEISTES ARENGUKAVADES

Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020

Alalõik Muuseumid, punkt 34.1: Muuseumide eesmärk on kujuneda kaasaja ootustele ja vajadustele vastavateks mäluasutusteks, mis siinse kultuuripärandi kogumise, hoidmise ja uurimise kõrval panustavad haridustegevusse ning on samas elamuste pakkujateks nii kodu- kui ka välismaistele külastajatele, kasvatades seeläbi Eesti kui kultuuriturismi sihtpunkti populaarsust. Lisaks ajaloopärandile peab riik oluliseks looduspärandi uurimist ja avalikkusele tutvustamist, väärtustades loodusmuuseumide, botaanikaaedade ja loomaaedade tegevust.

Kultuuriministeriumi valitsemisala arengukava 2019-2022

Alavaldkond Kultuuriväärtused, alalõik 3.9: Muuseumid käsitletakse Eesti muuseumide tegevuse toetamist ja kultuuriväärtuste digiteerimist, samuti Eesti muuseumide arenguid ja ohtude maandamiseks vajalikke tegevusi.

Muinsuskaitseameti strateegia 2019 – 2022

Peatükk Strateegilised fookused ja prioriteedid:

Museaalid ja mälestised kuuluvad kultuuripärandi väärtuslikumasse ossa.

- Riikliku kaitse põhimõtte rakendamine – mälestiste nimekirja korrastamine, muuseumite kogumispõhimõtete koordineerimine (kogude mõtestamine).
- Ühishoidla, digiteerimise- ja konserveerimise kompetentsikeskuse projekti arendamine.
- Kultuurimälestiste registri ja muuseumite infosüsteemi arendamine. Andmekvaliteedi kasv.
- Digitaalsete väljakutsetega toimetulek ja nende meisterlik kasutamine pärandi hoidmisel ja tutvustamisel.

Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020

Alaeesmärk 1: Eesti on reisisihtkohana tuntud, hästi ligipääsetav ning eesti turismitooted ja -teenused on rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised.

1.2 Turismiinfo juhtimine

1.3 Turismitoodete arenduse juhtimine

Alaeesmärk 2: Eesti turismiatraktsioonid ja Eestis toimuvad sündmused on huvipakkuvad ja reisimotivatsiooni loovad

2.1 Rahvusvaheliselt huvipakkuvate turismiatraktsioonide loomine.

2.2 Rahvusvaheliste sündmuste toetamine ja sündmuste korraldamisel osalemine.

Alaeesmärk 3: Eesti turismisihtkohad ja neile omased turismitooted on rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised.

3.1 Piirkondlike turismitoodete arendamine

Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020

Peatükk Ida-Eesti, punkt 61: Oma piirkonnaspetsiifiliste arengueelduste paremaks ärakasutamiseks on Ida-Virumaal vaja pöörata erilist tähelepanu järgmisele:

/.../ Jätkuvat tähelepanu vajab selle kõrval ka Ida-Virumaa turismipotentsiaali laiem ärakasutamine puhkemajandus- ja kultuuriteenuste ning kohaturunduse kaudu

/.../ Ühiskonna sidususe kasvatamisel, venekeelsete rahvusgruppide integreerimisel ühiskonda ja teenuste kättesaadavuse tagamisel on Ida-Virumaal kõrgendatud vajadus kohalike kogukondade omaalgatusliku tegevuse ja koostöö soodustamise järele muu Eesti suunal.

Alutaguse valla arengukava 2018-2030

2.2.4. Kultuur, sport, vaba aeg, noorsootöö ja külaliikumine

Alutaguse vallas asub Sihtasutus Iisaku Kihelkonna Muuseum SA, mis tutvustab Alutaguse ja Iisaku ümbruskonna ajalugu ning kus viiakse läbi ka hariduse ja kultuuri õppeprogramme.

/.../Peamised valdkonna väljakutsed on järgmised:

- Valla erinevate piirkondade kultuuriliste eripärade ja omanäolisuse säilitamine ja arendamine.
- Kolmanda sektori toetamine piirkondliku kultuuri- ja sporditegevuse arendamisel.
- Piirkonda tutvustavate ürituste edasiarendamine, täiendavate ürituste toomine piirkonda.

2.3. Turism ja ettevõtlus

2.3.1. Turism

Alutaguse valla olulisimad vaatamisväärsused ja turismiobjektid on: Iisaku Kihelkonna Muuseum – muuseumis saab ülevaate elust maal, vanadest talutöödest, meistrite tegevusest, kohaliku tuletõrje ajaloo ja Alutaguse looduse eripärast. Eriline on Iisakumaa poluvernükuid tutvustav ekspositsioon. Muuseum pakub mitmeid erinevaid haridus- ja kultuuriprogramme.

3.2. Visioon ja strateegilised eesmärgid

Soovitud seisund 2030

P2: Avalike teenuste arendamise programm „Hea teenus“

Programm on suunatud teise strateegilise eesmärgi (E2 - Alutaguse vallas on kõrgel tasemel, kättesaadavad ning optimaalselt korraldatud avalikud teenused) täitmiseks.

Programmi raames rakendatakse kolme meetet:

- 2.1. Hariduse ja noorsootöö arendamine
- 2.2. Kultuuri ja vaba aja võimaluste arendamine
- 2.3. Sotsiaalhoolekande ja tervishoiu arendamine

/.../Lisaks investeringutele on valdkonnas vajalik ellu viia järgnevad arendustegevused:

- Valla seniste tunnusürituste ning piirkondlike sündmuste toetamine ja edasiarendamine, sh valla erinevate piirkondade ning kultuuride omapära hoidmine ja arendamine.

Iga-aastased turiste meelitavad sündmused on näiteks /.../ Iisaku külalaat.

Lisad:

Lisa 1. Kajastus teistes arengukavades

Lisa 2. Iisaku aleviku kujundusprojekti seletuskiri <https://lingid.ee/It2Kr>

Lisa 3. Muuseumi ümbruse kujundusprojekt <https://lingid.ee/Jl68T>

Lisa 4. Iisaku Kihelkonna Muuseumi arendus- ja disainikontseptsioon <https://lingid.ee/AcvKt>